

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра лісівництва**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан географічного
факультету

/доц. Калинич І.В./

«30» 06 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЛІСОВЕ ПРАВО

Рівень вищої освіти	Магістр
Галузь знань	Н Сільське, лісове, рибне господарство та ветеринарна медицина
Спеціальність	Н4 Лісове господарство
Освітня програма	Лісове господарство
Статус дисципліни	Обов'язкова
Мова навчання	Українська

Ужгород 2025

Робоча програма навчальної дисципліни «**Лісове право**» для здобувачів вищої освіти галузі знань **Н Сільське, лісове, рибне господарство та ветеринарна медицина** спеціальності **Н Лісове господарство** освітньо-професійної програми **Лісове господарство**.

Розробник: Тернушак Михайло Михайлович, доктор юридичних наук, доцент,
доцент кафедри адміністративного, фінансового та інформаційного права

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри
адміністративного, фінансового та інформаційного права

протокол № 8 від «5» червня 2025 р.

Завідувач кафедри _____ проф. Карабін Т.О.

Схвалено науково-методичною комісією юридичного факультету

протокол № 5 від «5» червня 2025 р.

Голова науково-методичної комісії _____ (Серво П.В.)
(підпис) прізвище та ініціали

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС –3	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90	1	1
Кількість модулів –2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних –2 самостійної роботи студента – 3	2	2
	Лекції:	
	20	6
	Практичні (семінарські):	
	16	4
Вид підсумкового контролю: залік	Лабораторні:	
Форма підсумкового контролю: усна	Самостійна робота:	
	54	80

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Лісове право» як дисципліна в підготовці фахівців лісогосподарського профілю допомагає розширювати світогляд студентів, зокрема, формує концептуальні поняття політики держави (економічні, екологічні та соціальні) в галузі лісових відносин.

Мета курсу – набуття студентами знань з історії розвитку лісового права як науково-практичної дисципліни, розуміння її суті, механізмів та інструментів державного регулювання лісових відносин в Україні й за кордоном та їх правових аспектів.

Вивчення цієї дисципліни надає можливості здобувачеві бачити та розуміти проблематику процесів лісової політики, її принципів, цілей, завдань та основних компонентів; ознайомленні з елементами лісopolітичної субсистеми, через які відбувається реалізація інтересів щодо лісу; вивченні сучасного лісового законодавства, реалізованого в “Конституції України”, “Лісовому кодексі України” та інших законодавчих актах держави; ознайомленні з законодавчо-правовими засадами національної лісової політики та міжнародними зобов’язаннями щодо управління лісами та лісовим господарством на засадах сталого розвитку.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти таких компетентностей:

- здатність до аналізу інформації про теоретичні засади та основні поняття, принципи, систему інструментів лісового права;
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел лісового законодавства України;
- здатність застосовувати знання у практичній сфері стосовно організації та правового регулювання особливостей лісової сертифікації як інструменту лісової політики України;
- здатність аналізувати можливості участі громадськості у процесі прийняття рішень щодо управління лісами та лісовим господарством.
- **Інтегральна компетентність:**
- Здатність розв’язувати складні задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері лісового і мисливського господарства.
- **Загальні компетентності (ЗК):**
- ЗК 1. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК 7. Здатність працювати в міжнародному контексті
- **Фахові компетентності спеціальності (ФК):**
- ФК -4 Здатність розробляти та реалізовувати поточні та стратегічні плани розвитку підприємств лісової галузі, беручи до уваги ресурси, ризики, а також економічні, правові та екологічні аспекти.
- ФК -6. Здатність здійснювати просвітницьку діяльність серед населення для формування в них екологічного мислення, свідомості та відповідальності за стан довкілля.
- ФК -9. Здатність забезпечити організацію роботи та управління лісогосподарським виробництвом на підприємствах різного функціонального призначення.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Лісове право» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП): Не передбачено.

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньо-наукової програми «Лісове господарство» на другому (освітньо- науковому) рівні вищої освіти, вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання:

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
1	2
Розробляти та реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері лісового господарства з урахуванням доступних ресурсів та ризиків, а також економічних, правових та екологічних аспектів	(ПРН-7);

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті після опанування навчальної дисципліни «Лісове право»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
1	2
Здатність випускника розробляти та впроваджувати наукові і прикладні проекти у сфері лісового господарства, ефективно використовуючи доступні ресурси та враховуючи ризики. Він буде вміти інтегрувати економічні, правові та екологічні аспекти для забезпечення сталого управління лісовими ресурсами.	(ПРН-7);

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є: виступи на практичних заняттях, підготовка здобувачами есе.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: заслуховування виступів на практичних заняттях, та виступів на наукових заходах.

Форма модульного контролю: захист підготовленого есе перед аудиторією.

Форма підсумкового семестрового контролю є підсумковий контроль, який здійснюється у ході проведення усного заліку.

Критерії оцінювання проміжного та підсумкового семестрового контролю здобувачів ОПП «Магістр»

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Знання здобувачів ступеня магістр з дисципліни оцінюється за такими критеріями:

оцінку «відмінно» (90-100 балів, A) заслуговує здобувач, який всебічно і глибоко володіє програмовим матеріалом, може аналізувати та синтезувати інформацію, засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою та може аналізувати інформацію з різних джерел лісового законодавства, здатен продукувати нові думки та ідеї стосовно актуальних проблем лісової політики та вільно їх висловлювати.

оцінку «добре» (82-89 балів, B) – заслуговує здобувач, який повністю опанував і вільно володіє програмовим матеріалом, має системні знання по тематиці дисципліни, має здатність до самостійного пошуку інформації, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою та може аналізувати інформацію з різних джерел лісового законодавства, здатен продукувати нові думки та ідеї стосовно актуальних проблем лісової політики, однак, не в усіх питаннях добирає чітку аргументацію для обґрунтування своєї позиції та думки.

оцінку «добре» (74-81 бал, C) заслуговує здобувач, який навчальну програму опанував, але є незначні прогалини у знаннях, вмінні порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію та, може продукувати нові думки та ідеї стосовно актуальних проблем лісової політики та застосовувати знання у практичній юридичній діяльності, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою;

оцінку «задовільно» (64-73 бали, D) – заслуговує здобувач, який знає основний програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшої наукової роботи та використання його у майбутній професії, ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою, але допускає помилки при виконанні завдань, хоча при вказівці на помилки, може знайти шляхи їх усунення.

оцінку «задовільно» (60-63 бали, E) – заслуговує здобувач, який володіє основним програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшої практичної діяльності, однак, виконання завдань задовольняє мінімальні критерії.

оцінка «незадовільно» (35-59 балів, FX) – виставляється здобувачеві, який виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

оцінка «незадовільно» (35 балів, F) – виставляється здобувачеві, який володіє навчальним матеріалом тільки на рівні репродукування і не може продовжувати навчання за відповідним освітнім рівнем, оскільки не готовий до пошуку, оброблення та аналізу інформації, не може продукувати думки та ідеї.

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Семестр 2

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи формування та реалізації лісового права

Тема 1. Теоретичні засади лісового права.

Тема 2. Предмет та основні категорії лісового права.

Тема 3. Джерела лісового права.

Тема 4. Державне регулювання та управління у сфері лісових відносин.

Змістовий модуль 2. Лісова політика щодо управління лісами на засадах сталого розвитку

Тема 5. Права на ліси.

Тема 6. Організація та ведення лісового господарства.

Тема 7. Відповідальність за порушення лісового законодавства.

Тема 8. Міжнародні відносини у сфері лісового господарства.

6.2. Структура навчальної дисципліни для денної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин – 90					
	Форма навчання: денна					
	Усього	у тому числі				
		лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи формування та реалізації лісового права						
Тема 1. Теоретичні засади лісового права	12	2	2			8
Тема 2. Предмет та основні категорії лісового права	10	2	2			6
Тема 3. Джерела лісового права	14	4	2			8
Тема 4. Державне регулювання та управління у сфері лісових відносин	10	2	2			6
Разом за модулем 1	46	10	8			28

Змістовий модуль 2. Лісова політика щодо управління лісами на засадах сталого розвитку						
Тема 5. Права на ліси	10	2	2			6
Тема 6. Організація та ведення лісового господарства	10	2	2			6
Тема 7. Відповідальність за порушення лісового законодавства	14	4	2			8
Тема 8. Міжнародні відносини у сфері лісового господарства	10	2	2			6
Разом за модулем 2	44	10	8			26
Разом за семестр	90	20	16			54

Структура навчальної дисципліни для заочної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин – 90					
	Форма навчання: заочна					
	у тому числі					
	Усього	лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи формування та реалізації лісового права						
Тема 1. Теоретичні засади лісового права	11,5	1	0,5			10
Тема 2. Предмет та основні категорії лісового права	11	0,5	0,5			10
Тема 3. Джерела лісового права	11,5	1	0,5			10
Тема 4. Державне регулювання та управління у сфері лісових відносин	11	0,5	0,5			10
Разом за модулем 1	45	3	2			40
Змістовий модуль 2. Лісова політика щодо управління лісами на засадах сталого розвитку						
Тема 5. Права на ліси	11	0,5	0,5			10
Тема 6. Організація та ведення лісового господарства	11	0,5	0,5			10
Тема 7. Відповідальність за порушення лісового законодавства	11,5	1	0,5			10
Тема 8. Міжнародні відносини у сфері лісового господарства	11,5	1	0,5			10
Разом за модулем 2	45	3	2			40
Разом за семестр	90	6	4			80

6.3. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Теоретичні засади лісового права	2	0,5
2	Предмет та основні категорії лісового права	2	0,5
3	Джерела лісового права	2	0,5
4	Державне регулювання та управління у сфері лісових відносин	2	0,5
5	Права на ліси	2	0,5
6	Організація та ведення лісового господарства	2	0,5
7	Відповідальність за порушення лісового законодавства	2	0,5
8	Міжнародні відносини у сфері лісового господарства	2	0,5
Разом		16	4

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		очна	заочна
1	Теоретичні засади лісового права	8	10
2	Предмет, принципи, компоненти та цілі лісового права	6	10
3	Інструменти лісового права	8	10
4	Роль і функції держави в реалізації лісової політики	6	10
5	“Сталий розвиток” та принципи управління лісами	6	10
6	Пріоритети лісового права України	6	10
7	Лісова сертифікація як ринковий інструмент лісової політики	8	10
8	Участь громадськості у процесі прийняття рішень щодо управління лісами та лісовим господарством	6	10
Разом		54	80

6.5 Перелік підсумкових завдань

1. Місце лісового права в системі екологічного права України.
2. Джерела лісового права.
3. Лісовий кодекс як основне джерело лісового права: характеристика та зміст.
4. Закон України "Про охорону навколишнього природного середовища": характеристика та зміст.
5. Система лісового права.
6. Юридичний зміст поняття «ліс».
7. Категорії лісів.
8. Лісовий фонд України як об'єкт лісових відносин.
9. Лісові ресурси як об'єкт використання.
10. Поняття та види лісових відносин.

11. Право державної власності на ліси.
12. Суб'єкти права постійного користування лісами.
13. Права та обов'язки лісокористувачів.
14. Поняття та зміст лісовпорядкування.
15. Реалізації права постійного користування лісами.
16. Реалізації права тимчасового користування лісами.
17. Правове регулювання заготівлі деревини.
18. Завдання управління у сфері лісових відносин.
19. Суб'єкти та порядок охорони лісів.
20. Ведення обліку лісів.
21. Відповідальність за порушення лісового законодавства.
22. Кримінальна відповідальність за порушення лісового законодавства.
23. Адміністративна відповідальність за порушення лісового законодавства.
24. Правовий статус Держлісагенства України.
25. Правовий статус лісової охорони.
26. Порядок спеціального використання лісових ресурсів.
27. Порядок видачі спеціальних дозволів на використання лісових ресурсів.
28. Порядок заготівлі другорядних лісових матеріалів і здійснення побічних лісових користувань в лісах України.
29. Правила заготівлі живиці в лісах України.
30. Правила поліпшення якісного складу лісів.
31. Правила рубок головного користування.
32. Такси для обчислення розміру шкоди заподіяної лісу.
33. Санітарні правила в лісах України.
34. Правила пожежної безпеки в лісах України.
35. Компенсація за незаконне добування, знищення або пошкодження видів тваринного і рослинного світу, занесених до Червоної книги України.
36. Які міжнародні угоди та процеси лежать в основі формулювання стратегічних пріоритетів лісової політики України?
37. Назвіть та коротко охарактеризуйте основні стратегічні пріоритети лісової політики України.
38. Розкрийте зміст стратегічного пріоритету лісової політики України "Формулювання і реалізація парадигми сталого управління лісами".
39. Розкрийте зміст стратегічного пріоритету лісової політики України "Стале, раціональне та багатоцільове використання лісових ресурсів".
40. Розкрийте зміст стратегічного пріоритету "Розширене відтворення лісових ресурсів".
41. Розкрийте зміст стратегічного пріоритету лісової політики України "Збереження та відтворення біорізноманіття лісових екосистем".
42. Розкрийте зміст стратегічного пріоритету лісової політики України "Підвищення захисних та соціальних функцій лісових екосистем".
43. Розкрийте зміст стратегічного пріоритету лісової політики України "Розвиток економічних відносин у лісовому секторі".
44. Назвіть основні групи проблем перехідного періоду лісового сектора економіки України та дайте їм коротку характеристику.
45. Розкрийте зміст правових проблем перехідного періоду лісового сектора економіки України.
46. Розкрийте зміст лісівничо-екологічних проблем перехідного періоду лісового сектора економіки України.
47. Розкрийте зміст економічних проблем перехідного періоду лісового сектора економіки України.
48. Розкрийте зміст соціальних проблем перехідного періоду лісового сектора економіки України.

49. У чому суть міжнародних ініціатив з формування глобальної екологічної політики?
50. Яка роль конференції UNCED в Ріо-де-Жанейро (1992) у вирішенні проблем глобальної екологічної політики?
51. Які основні документи прийняті на конференції UNCED в Ріо-де-Жанейро (1992)?
52. Коротко розкрийте зміст “Декларації Конференції ООН з довкілля та розвитку”.
53. Коротко розкрийте зміст “Порядку денного на XXI століття”.
54. Коротко розкрийте зміст “Рамкової конвенції ООН про зміни клімату”.
55. Коротко розкрийте зміст “Киотського протоколу до Рамкової Конвенції ООН про зміни клімату” (1997).
56. Розкрийте тематику міжнародних ініціатив щодо захисту лісів Європи.
57. Назвіть та коротко охарактеризуйте основні законодавчі акти з екологічної політики України.
58. Назвіть основні передумови виникнення лісової сертифікації.
59. Дайте визначення та розкрийте зміст лісової сертифікації.
60. Назвіть основні схеми сертифікації лісів та дайте їхню коротку порівняльну характеристику.
61. Які передумови та перспективи сертифікації лісів в Україні?
62. Охарактеризуйте діяльність державних органів управління лісами України щодо налагодження ефективної співпраці з громадськістю.
63. Охарактеризуйте досвід громадського лісогосподарювання у різних країнах світу.
64. Охарактеризуйте основні положення діяльності громадських рад при органах державної влади.
65. На чому базуються основи формування лісової політики європейських країн?
66. Які основні еколого-економічні чинники впливають на формування лісової політики європейських країн?

7. Рекомендовані базові джерела інформації

1. Конституція України № 254к/96-ВР від 28 червня 1996 року. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Лісовий кодекс України № 3852-12 від 21.01.1994 р. Відомості Верховної Ради України. 1994. № 17. ст. 99. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3852-12>
3. Земельний кодекс України № 2768-III від 25.10.2001 року. Відомості Верховної Ради України. 2002. № 3. ст. 27. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>
4. Про рослинний світ: Закон України № 591-XIV від 09.04.1999 року. Відомості Верховної Ради України. 1999. № 22-23. ст. 198. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/591-14#Text>
5. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України № 1268-XII від 26.06.1991 року. Відомості Верховної Ради України. 1991. № 41. ст. 546. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text>
6. Екологічне право України: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / за ред. Каракаша І.І. Одеса: Фенікс, 2012. 788 с.
7. Природноресурсове право України: навч. посіб. / за ред. І. І. Каракаша. Київ: Істина, 2005. 376 с.
8. Дейнека А.М. Лісове господарство: еколого-економічні засади розвитку. Київ: Знання, 2009. 350 с.
9. Синякевич І.М., Соловій І.П., Врублевська О.В. та ін. Лісова політика: теорія і практика. Львів: ЛА «Піраміда», 2008. 612 с.
10. Синякевич І.М. Лісова політика: підручник. Львів: ЗУКЦ, 2005. 224 с.
11. Інституційна розбудова лісової сертифікації в Україні / П.В. Кравець, П.І. Лакида, Є.О. Кременецька та ін. Київ: ННЦ ІАЕ, 2009. 250 с.
12. Лакида П.І., Кравець П.В. Лісова політика України в перехідний період: проблеми та стратегія // Аграрна наука і освіта. Київ: НАУ, 2001. Т. 2. № 1-2. С. 95-99.
13. Матеріали науково-практичного семінару «Удосконалення механізму доступу до інформації та участі громадськості в управлінні лісовим господарством» (Київ, 24 жовтня 2010 р.) // URL: <http://www.fleg.org.ua>.
14. Організація роботи з громадськістю у лісовому господарстві: метод. посіб. Київ: Атіка, 2008. 140 с.
15. Підліснюк В. Сталий розвиток суспільства: 25 запитань та відповідей. Тлумачний посібник. Київ: Поліграф-експрес, 2001. 28 с.
16. Поляков М.О. Права власності як засіб лісової політики // Науковий вісник НАУ. 36. наук. праць. Київ: НАУ, 2000. № 25. С. 88-94.
17. Самоплавський В.І. Лісове господарство України на зламі тисячоліть // Науковий вісник НАУ. 36. наук. праць. Київ: НАУ, 2000. № 25. С. 11-19.
18. Синякевич І. Економіка лісокористування: навч. підруч. Львів: УкрЛДТУ, 2000. 396 с.
19. Як громади управляють лісами. Досвід громадського лісогосподарювання у різних країнах світу. Львів: ТОК «Галицька видавнича спілка». 63 с.

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)